

Notitie toeristische bestedingen Zuid-Limburg (2018)

's-Hertogenbosch, februari 2020

Definitieve versie

Projectnummer 18.114

ZKA Leisure Consultants, in opdracht van Visit Zuid-Limburg

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
	1.1. Aanleiding	3
	1.2. Doel studie.....	3
	1.3. Leeswijzer	3
2.	METHODIEK.....	4
	2.1. Inleiding.....	4
	2.2. Input.....	5
	Bestedingen	7
	2.3.....	7
	2.4. Interpretatie uitkomsten	8
3.	UITKOMSTEN.....	9

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding

Visit Zuid-Limburg wordt voor de uitvoering van haar taken onder andere gefinancierd door de participerende gemeenten in de regio. De gemeentelijke bijdrage is mede afhankelijk van de economische betekenis van de toeristisch-recreatieve sector in de verschillende gemeenten. Visit Zuid-Limburg heeft **ZKA Consultants** opdracht gegeven onderzoek te doen naar de verdeling van de toeristisch-recreatieve bestedingen in geheel Zuid-Limburg voor het jaar 2018. In 2014 is eenzelfde onderzoek uitgevoerd over 2013. De gehanteerde methodiek in dit onderzoek, komt overeen met de gehanteerde methodiek in 2014. Tevens is op verzoek van Visit Zuid-Limburg in juli jl. reeds een tussentijdse rapportage uitgebracht. Deze rapportage beschikt over de definitieve cijfers en aantallen.

1.2. Doel studie

Het doel van deze studie is inzicht te geven in de verdeling van de economische betekenis van toerisme en recreatie – uitgedrukt in bestedingen – in 2018 in Zuid-Limburg over de gemeenten in deze regio. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen vijf deelregio's:

- Grensmaasvallei: gemeenten Beek, Echt-Susteren, Sittard-Geleen en Stein;
- Heuvelland: gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Meerssen en Vaals;
- Valkenburg: gemeente Valkenburg aan de Geul;
- Parkstad Limburg: gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal;
- Maastricht: gemeente Maastricht.

1.3. Leeswijzer

Deze notitie is als volgt opgebouwd:

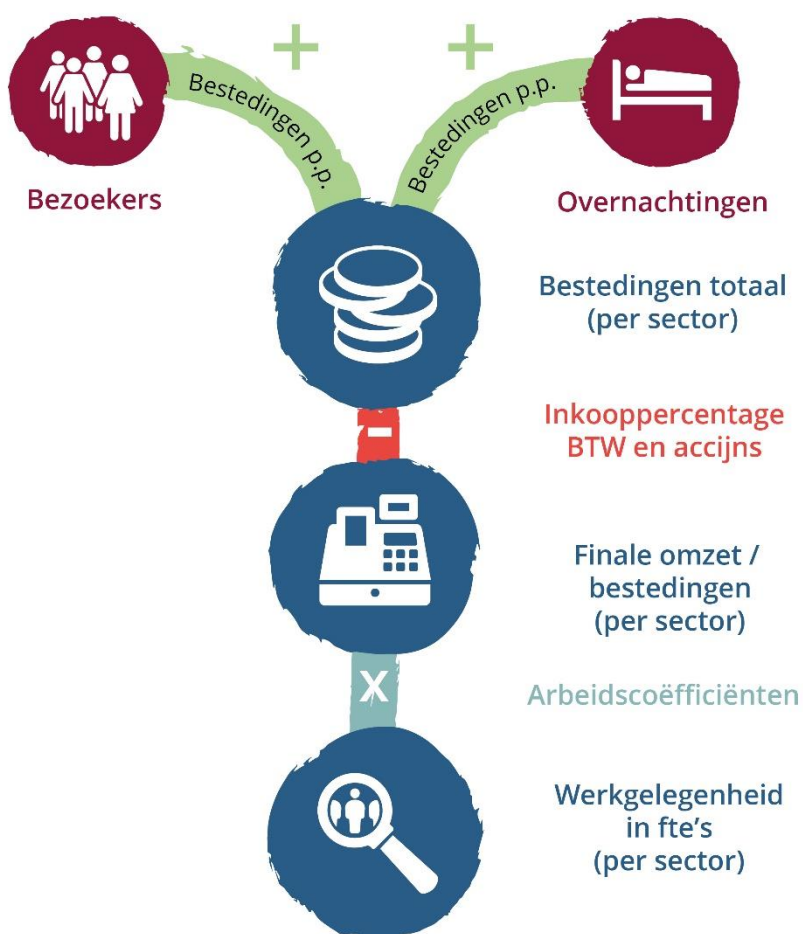
- Eerst is ingegaan op de gehanteerde methodiek voor de bepaling van de bestedingen (hoofdstuk 2);
- Vervolgens komen de uitkomsten aan de orde (hoofdstuk 3).

Tevens is een tabellennotitie als bijlage toegevoegd aan deze notitie, waarin de aantallen verder gespecificeerd en uitgesplitst zijn.

2. METHODIEK

2.1. Inleiding

Voor de berekening van de economische betekenis van toerisme in Zuid-Limburg en de participerende gemeenten is gebruik gemaakt van de methodiek van het ZKA Impactmodel. Deze methodiek is onderstaand schematisch weergegeven.

Omdat voor deze rapportage de werkgelegenheid minder relevant is dan de bestedingen – en doorgaans ook ongeveer dezelfde verdeling tussen gemeenten oplevert als de verdeling van de bestedingen – is in deze rapportage uitsluitend ingegaan op de input (2.2.) en de output uitgedrukt in bestedingen (2.3.). Tot slot is kort aangegeven hoe de uitkomsten moeten worden geïnterpreteerd (2.4.).

2.2. Input

Voor de berekening van de economische betekenis van toerisme en recreatie in Zuid-Limburg zijn verschillende categorieën onderscheiden. Deze categorieën vormen een weerspiegeling van de toeristische en recreatieve activiteiten in de regio. Globaal kunnen de toeristisch-recreatieve categorieën worden ingedeeld in verblijfstoerisme en dagrecreatie. De gegevens zijn voor de categorieën dagtoerisme, evenementen, bungalows en (deels) hotels aangeleverd door Visit Zuid Limburg. In tegenstelling tot het onderzoek in 2014 heeft ZKA ook zelf onderzoek (interviews) uitgevoerd voor de categorieën B&B, groepsaccommodaties, vakantiewoningen (deels), campings, jachthavens en (deels) hotels.

Verblijfstoerisme

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 9 verblijfs categorieën. Onderstaand zijn deze vermeld met per categorie de invoergegevens in het ZKA Impactmodel. Voor de invoergegevens per categorie per gemeente/deelregio wordt verwezen naar een separate tabellennotitie.

Tabel 2.1. Categorieën verblijfstoerisme

Categorieën	Gegevens
1. Hotels/pensions	Overnachtingen
2. Bed & Breakfast accommodaties	Overnachtingen
3. Bungalows/appartementen/vakantiewoningen	Overnachtingen
4. Groepsaccommodaties	Overnachtingen
5. Campings toeristisch (incl. verhuuraccommodaties)	Overnachtingen
6. Campings vast	Aantal bezette jaarplaatsen
7. Jachthaven passanten	Overnachtingen
8. Jachthaven vast	Aantal bezette vaste ligplaatsen

Voor het verblijfstoerisme zijn door Visit Zuid-Limburg, in samenwerking met de individuele gemeenten, gegevens aangeleverd over verblijfstoeristische capaciteiten, overnachtingen (veelal op basis van toeristenbelasting), bezettingsgraden en gerealiseerde prijzen. Ontbrekende overnachtingscijfers voor individuele bedrijven en/of voor gemeenten waar de toeristenbelasting niet op het gewenste detailniveau beschikbaar is, zijn ingeschat op basis van de aangeleverde gegevens per categorie (overnachtingen en bezettingscijfers). Op basis hiervan zijn dezelfde uitgangspunten per categorie en per gemeente gehanteerd en is een eenduidige vergelijking van de bestedingen tussen gemeenten mogelijk.

Bovenstaande methodiek leidt tot het overzicht per categorie. Het betreft hierbij zowel inkomende (buitenlandse) als binnenlandse overnachtingen. Vanwege het verschil in methodiek en afbakening kunnen de uitkomsten niet zonder meer vergeleken worden met andere onderzoeken die andere afbakening en definitie hanteren.

Dagrecreatie

Voor dagrecreatie wordt onderscheid tussen 22 categorieën (rekening houdend met verschillen in bestedingsprofielen tussen (type) dagrecreatieve voorzieningen) gemaakt. De invoergegevens bestaan voor alle categorieën uit bezoekersaantallen (in separate tabellennotitie nader gespecificeerd).

Tabel 2.2. Categorieën dagrecreatie

Categorieën	Invoergegevens
1. Adventure/outdoor	Bezoekersaantallen
2. Adventure hoog (ballonvaarten, zweefvliegen)	Bezoekersaantallen
3. Atelier/galerie	Bezoekersaantallen
4. Attractie/dierentuin	Bezoekersaantallen
5. Bezienswaardigheid/rondleiding (kastelen, kloosters, grotten, e.d.)	Bezoekersaantallen
6. Bezoekerscentrum	Bezoekersaantallen
7. Bioscoop/filmhuis	Bezoekersaantallen
8. Bowling	Bezoekersaantallen
9. Casino/amusementscentrum	Bezoekersaantallen
10. Evenementen ¹	Bezoekersaantallen
11. Golf	Bezoekersaantallen
12. Musea	Bezoekersaantallen
13. Overige sportvoorzieningen (maneges, boerengolf)	Bezoekersaantallen
14. Poppodia	Bezoekersaantallen
15. Proeverij/workshop	Bezoekersaantallen
16. Speeltuin/kinderboerderij	Bezoekersaantallen
17. Theater	Bezoekersaantallen
18. Tuinen/parken	Bezoekersaantallen
19. Wandel/(boot)tochten (georganiseerd)	Bezoekersaantallen
20. Wellness	Bezoekersaantallen
21. Zwembad	Bezoekersaantallen
22. Algemene dagtochten	Bezoekersaantallen
a. Wandelen	Bezoekersaantallen
b. Fietsen/mountainbiken	Bezoekersaantallen
c. Toeren	Bezoekersaantallen
d. Recreëren aan water en in park/bos	Bezoekersaantallen
e. Kleine watersport	Bezoekersaantallen
f. Recreatief winkelen	Bezoekersaantallen

De inventarisatie van de bezoekersaantallen is gebaseerd op opgave van Visit Zuid-Limburg (in samenwerking met de individuele gemeenten), aangevuld met de ons beschikbare data (eerdere onderzoeken en ervaringscijfers). Het gaat hierbij ook om inkomende (buitenlandse) als binnenlandse bezoeken. Bedrijven met ontbrekende bezoekersaantallen zijn geen onderdeel van de invoer.

Voor de categorieën 'wandelen', 'fietsen', 'toeren', 'recreëren aan water, in park/bos', 'kleine watersport' en 'recreatief winkelen' is gebruik gemaakt van het ContinuVrijeTijdsOnderzoek (2016) van NBTC NIPO Research. Het aantal activiteiten/bezoeken voor de regio Zuid-Limburg per categorie is de basis, die vervolgens per gemeente verdeeld zijn op basis van de volgende verdeelsleutels:

- Wandelen: aantal kilometers wandelroutes (aangeleverd door Visit Zuid-Limburg);
- Fietsen: aantal kilometers fietsknooppuntenroutes (aangeleverd door Visit Zuid-Limburg);
- Mountainbiken: aantal kilometers mountainbikeroutes (aangeleverd door Visit Zuid-Limburg);
- Toeren: areaal natuur (bos en open natuurlijk terrein) (bron: CBS);
- Recreëren aan water, in park/bos: aantal hectare park/plantsoen en aantal hectare recreatief binnenwater (bron: CBS);
- Kleine watersport: aantal hectare recreatief binnenwater (bron: CBS);

¹ Met minimaal 1.000 bezoeken (bovenlokale/regionale aantrekkingskracht).

- Recreatief winkelen: winkelopervlakte in de branches Mode & Luxe, Vrije Tijd en Overig (bron: Locatus, het enige bureau dat deze cijfers zo gedetailleerd voor de retailbranche bijhoudt). Recreatief winkelen betreft winkelen door Nederlanders in een centrum van een kern van tenminste 2 uur. Het betreft de winkelopervlakte van het niet-dagelijks winkelaanbod (dagelijks aanbod wil zeggen supermarkten, verswinkels, etc.), zoals winkels voor wonen en mode. Hoe meer oppervlakte, hoe meer bezoekers een gemeente trekt voor recreatief winkelen. Deze methode betreft de aantrekkingskracht van een winkelgebied niet in de berekening.

Voor dag- en verblijfsbezoekers is per bezoek ook een bedrag aan retail meegenomen (bijvoorbeeld dagelijkse boodschappen als gast op camping of vakantiepark), dit staat los van de activiteit recreatief winkelen. Bij dagrecreatief bezoek is het bedrag voor winkelen/detailhandel per bezoek relatief laag.

Horeca is niet separaat meegenomen in het onderzoek (restaurants/cafés zijn niet separaat geënquêteerd), maar per dag- en verblijfsrecreatieve activiteit is wel een gemiddelde horecabesteding per bezoek meegenomen in de berekening. Deze besteding kan zowel in de horeca op of in een dag- of verblijfsaccommodatie worden gedaan, of daarbuiten (in een zelfstandige horecagelegenheid).

Dat geldt ook voor winkelen: ook daar is een bedrag per winkelbezoek aan horeca meegeteld in de berekening.

2.3. Bestedingen

De berekening van de bestedingen (in €) geschiedt op basis van gemiddelde bestedingen per persoon per overnachting of dagtocht, aangevuld met beschikbare kengetallen en ervaringscijfers. Bij de categorieën campings vast en jachthavens vast worden de bestedingen berekend op basis van een vast tarief per staplaats/ligplaats per jaar. Hier geldt derhalve de capaciteit (het aantal bezette plaatsen) als uitgangspunt voor de raming.

Toerisme is een samengestelde sector. Dit betekent dat bestedingen van toeristen niet alleen terecht komen bij de accommodaties en dagattracties, maar ook bij de horeca, in winkels, bij tankstations, etc. Bestedingen zijn in het ZKA Impactmodel verdeeld over de sectoren waar de bestedingen terecht komen:

- Logies (alleen bij verblijfsrecreatie);
- Horeca;
- Detailhandel;
- Entree;
- Vervoer.

In dit onderzoek zijn dus zowel de bestedingen van toeristen binnen de toeristische bedrijven zelf (bijv. hotel, camping, attractie) als daarbuiten (zoals supermarkt, horeca, tankstation) meegenomen. Om dubbeltellingen te voorkomen en tot een zuivere verdeling over de gemeenten te komen zijn bij het verblijfstoerisme alleen de bestedingen meegenomen die samenhangen met het verblijf (logies, ontbijt, lunch, diner, drinken, vervoer, etc.) en algemene dagtochten (wandelen, fietsen, etc.).

De bestedingen van verblijfstoeristen die samenhangen met het bezoek aan attracties en evenementen (vaak ook in andere gemeenten dan de verblijfsaccommodatie) zijn meegenomen bij het dagtoerisme.

2.4. Interpretatie uitkomsten

Voor de interpretatie van de uitkomsten in het volgende hoofdstuk is het belangrijk te beseffen dat:

- Het doel van de studie is het zo goed mogelijk in beeld brengen van de verdeling van de toeristisch-recreatieve bestedingen over de participerende gemeenten van de regio Visit Zuid-Limburg;
- De berekening een momentopname² betreft die tevens afhankelijk is van de beschikbaarheid van gegevens. Hierdoor hebben de totalen een indicatieve waarde, maar de onderlinge verdeling lijkt ons betrouwbaar (eenduidige methodiek en uitgangspunten);

² Wel zijn de bezoekersaantallen van 4-jaarlijkse evenementen (de Parade Brunssum en het Wereld Muziek Concours (WMC) Kerkrade) 'uitgemiddeld' om te komen tot een inschatting van een 'gemiddeld' jaar. De bezoekcijfers van de evenementen in Kerkrade zijn voor 2018 op totaalniveau een schatting, omdat de gemeente Kerkrade geen bezoekcijfers van evenementen kon aanleveren.

3. UITKOMSTEN

In dit hoofdstuk is ingegaan op de verdeling van de economische betekenis van toerisme in Zuid-Limburg in 2018 over de verschillende gemeenten. In onderstaande tabel zijn de totale bestedingen weergegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen verblijfstoerisme en dagrecreatie en naar gemeente/deelregio. Voor de invoer (overnachtingen en aantallen bezoeken/dagtochten) alsmede bestedingsprofielen per categorie wordt verwezen naar de separate tabellennotitie.

Het percentage van de bestedingen per gemeente (uit 2014) is ter informatie ook vermeld.

Tabel 3.1. Bestedingen in Zuid-Limburg (x € 1 miljoen) (2018)

	<i>Verblijfstoerisme</i>	<i>Dagrecreatie</i>	<i>Totaal</i>	<i>Totaal % (2018)</i>	<i>Totaal % (2014)</i>
<i>Beek</i>	0,5	12,7	13,2	1,0%	1%
<i>Echt-Susteren</i>	15,0	22,0	37,0	2,7%	3%
<i>Sittard-Geleen</i>	18,5	87,4	105,9	7,8%	8%
<i>Stein</i>	15,8	18,4	34,2	2,5%	2%
<i>Totaal Grensmaasvallei</i>	49,7	140,5	190,2	13,9%	15%
<i>Eijsden-Margraten</i>	21,3	30,4	51,6	3,8%	3%
<i>Gulpen-Wittem</i>	60,9	25,4	86,3	6,3%	7%
<i>Meerssen</i>	2,9	9,6	12,5	0,9%	1%
<i>Vaals</i>	43,8	39,0	82,8	6,1%	6%
<i>Totaal Heuvelland</i>	128,9	104,4	233,2	17,1%	17%
<i>Valkenburg aan de Geul</i>	119,7	90,4	210,1	15,4%	16%
<i>Totaal Valkenburg</i>	119,7	90,4	210,1	15,4%	16%
<i>Brunssum</i>	6,6	34,8	41,4	3,0%	2%
<i>Heerlen</i>	34,1	103,7	137,8	10,1%	10%
<i>Kerkrade</i>	17,8	86,0	103,8	7,6%	8%
<i>Landgraaf</i>	12,1	54,6	66,7	4,9%	6%
<i>Beekdaelen</i>	7,2	18,4	25,6	1,9%	2%
<i>Simpelveld</i>	2,3	6,4	8,7	0,6%	1%
<i>Voerendaal</i>	2,5	8,8	11,3	0,8%	0%
<i>Totaal Parkstad Limburg</i>	82,6	312,6	395,3	29,0%	29%
<i>Maastricht</i>	178,8	156,4	335,2	24,6%	23%
<i>Totaal Maastricht</i>	178,8	156,4	335,2	24,6%	23%
<i>Totaal</i>	559,8	804,2	1.364,0	100,0%	100%

Verdeling toeristische bestedingen naar verblijfs- en dagrecreatie

Uit voorgaande tabel kan worden afgelezen dat circa 59% van de toeristische bestedingen in Zuid-Limburg worden gedaan in de dagrecreatieve sector (circa € 804 miljoen). Het verblijfstoerisme is derhalve goed voor circa 41% van de toeristische bestedingen (circa € 560 miljoen).

Verdeling toeristische bestedingen naar deelregio en gemeente

Per regio en gemeente zijn er (grote) verschillen. In onderstaande tabel is de verdeling van de bestedingen per regio weergegeven voor verblijfstoerisme en dagrecreatie (zowel absolute bestedingen als procenten).

Tabel 3.2. Bestedingen per regio naar verblijfs- en dagtoerisme

	Verblijfstoerisme (x € 1 mln)	Verblijfstoerisme (%)	Dagrecreatie (x € 1 mln)	Dagrecreatie (%)
Grensmaasvallei	49,7	9%	140,5	17%
Heuvelland	128,9	23%	104,4	13%
Valkenburg	119,7	21%	90,4	11%
Parkstad Limburg	74,8	15%	312,6	39%
Maastricht	178,8	32%	156,4	19%
Totaal	559,8	100%	804,2	100%

Zoals uit voorgaande tabel blijkt heeft het verblijfstoerisme een relatief grote omvang in de deelregio's Maastricht, Valkenburg en Heuvelland met een aandeel van respectievelijk circa 32%, circa 21% en circa 23% van de totale verblijfstoeristische bestedingen. Voor deze drie deelregio's geldt dat de bestedingen in de hotelsector hoog zijn. Daarnaast zijn de kampeer- en bungalowsector relatief groot in Valkenburg en Heuvelland.

Parkstad Limburg is de deelregio met de hoogste bestedingen in dagrecreatie (circa 39% van het totaal). Met name bij recreatief winkelen, attractie/dierentuin en evenementen vinden veel bestedingen plaats in Parkstad Limburg. Na Parkstad Limburg zijn in de deelregio's Maastricht en Grensmaasvallei relatief veel dagrecreatieve bestedingen gedaan (respectievelijk 19% en 17% van het totaal).

Wanneer specifiek naar de bestedingen per gemeente wordt gekeken (tabel 3.1.) blijkt dat circa een kwart van de bestedingen worden gedaan in Maastricht (circa € 335 miljoen, ofwel 25% van de totale bestedingen). De tweede gemeente qua toeristische bestedingen is Valkenburg aan de Geul (circa € 210 miljoen (15% van het totaal)). De totale bestedingen zijn verder in absolute zin hoog in Heerlen, Sittard-Geleen en Kerkrade met respectievelijk een aandeel van circa 10%, circa 8% en circa 8% in de totale bestedingen. De bestedingen in het recreatief winkelen vinden met name plaats in Heerlen en Sittard-Geleen. Kerkrade haalt veel inkomsten uit de categorie attractie/dierentuin.